

Aktiv formidling i Rogaland 2021

Rogaland fylkesbibliotek fikk tildelt kr 500 000,- til *Aktiv formidling i Rogaland 2021*. Søknaden var en felles søknad på vegne av 10 av fylkets 23 kommuner. Fylkesbiblioteket har vært prosjektsekretariat og har stått for veiledning, kursing og erfaringsoverføring mellom kommunene underveis. Folkebibliotekene har stått for gjennomføring av tiltakene i egen kommune. De omsøkte midlene er fordelt uavkortet til de 10 bibliotekene, og brukt til frikjøp av ansatte (vikarutgifter) slik at de har kunnet gjennomføre formidlingstiltakene.

Deltakende kommuner: Eigersund, Gjesdal, Hjelmeland, Hå, Karmøy, Sauda, Strand, Suldal, Tysvær og Vindafjord.

Søknaden omfattet 5 ulike formidlingstiltak: videoboktips for distribusjon i sosiale medier, skolebesøk i forbindelse med Sommerles, shared reading-grupper (litterære pusterom), barnebokbad i grunnskolen og lesesirkler for barn knyttet til bærekraftbiblioteket. Antall formidlinger som er oppgitt som «omsøkt» under hvert enkelt tiltak er justert i henhold til tildelt sum, og skiller seg derfor noe fra antallet som er oppgitt i søknaden.

Tiltakene bygger på metoder for formidling som fylkesbiblioteket og biblioteksjefskollegiet ønsker å integrere i den daglige driften i bibliotekene i Rogaland, og har blitt fulgt opp med kurs, workshops og andre kompetansehevende og støttende tiltak fra fylkesbibliotekets side.

Gjennomføring

Vi fikk tildelt midler til 207 ulike formidlinger. Deltakerbibliotekene har i prosjektperioden gjennomført totalt 367 formidlinger innenfor de gitte kategoriene, av disse var ca 50% digitale.

Til sammen har de deltakende bibliotekene gjennomført flere formidlingstiltak enn de fikk tilskudd til innenfor alle kategorier bortsett fra Bærekraftbiblioteket, der det per juni 2022 er gjennomført 17 av 18 lesegrupper. Alle bortsett fra ett bibliotek har gjennomført flere formidlingstiltak enn planlagt. I enkelte tilfeller avviker leveransen til bibliotekene noe fra det som var planlagt, for eksempel gjennomførte Gjesdal kun 7 av 10 shared reading grupper, men produserte til gjengjeld 70 videoboktips i stedet for de 15 planlagte.

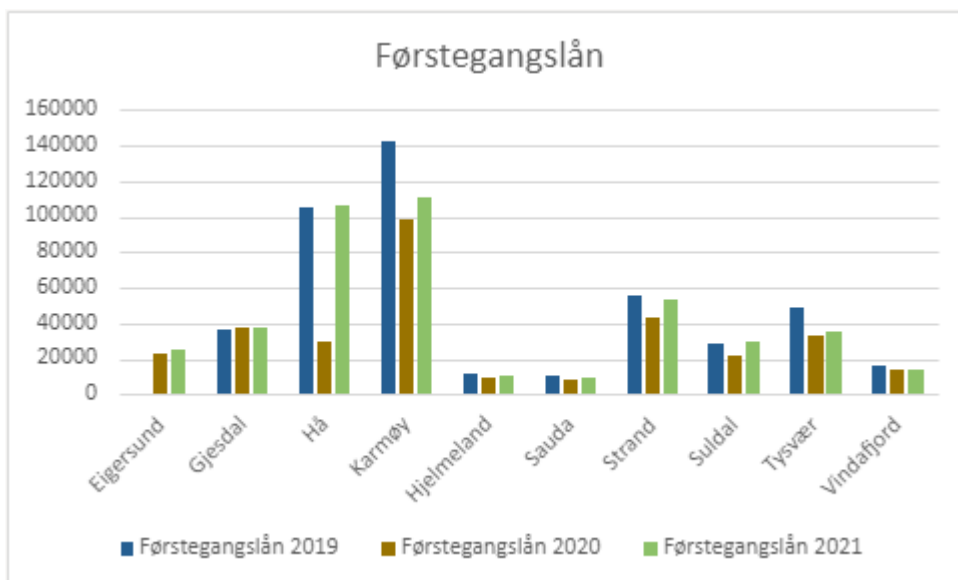
Pandemien medførte at enkelte tiltak måtte gjennomføres digitalt eller utsettes til våren 2022. For de bibliotekene som har gjennomført 2021-aktiviteter i 2022, har vi ført en merknad om hvorvidt de har mottatt tilskudd fra NB til tilsvarende aktiviteter i 2022. Dette for å sikre en transparent rapportering, og unngå risikoen for å rapportere på samme aktivitet på nytt når vi neste år skal rapportere på *Aktiv formidling i Rogaland 2022*.

Måloppnåelse

Nye lesere og økt utlån i bibliotekene i Rogaland var det overordna målet for dette prosjektet.

Økt utlån

På grunn av pandemien er de siste to årene så annerledes at det er vanskelig å bruke utlånstallene som indikator for hvor vellykket tiltakene har vært. Det er en klar økning i utlån fra 2020 til 2021, men det totale utlånstallet ligger fortsatt likt med eller litt under utlånet i 2019 og årene før korona i de fleste av deltakerkommunene.

Nye lesere

Sommerles er det eneste tiltaket der vi med sikkerhet kan si at vi har engasjert nye lesere, med mellom 4-30% økning i deltakelse i de 9 kommunene som dro på skolebesøk i forbindelse med Sommerles.

Videoboktips er det tiltaket der vi har den mest uttalte målsettingen om å nå innbyggere som ikke bruker biblioteket. Vi tror fortsatt at dette tiltaket har et slikt potensiale, men ser at det krever en mer strategisk bruk av sosiale medier enn det vi har fått til så langt.

Shared reading / litterære pusterom er i utgangspunktet et nokså eksklusivt tilbud, i den forstand at hver gruppe kun har plass til 10-12 deltakere. Med tanke på å nå nye brukere, oppveies dette eksklusive aspektet ved at metoden vekker stor interesse utenfor bibliotekfeltet, og at den oppleves relevant i en del settinger der annen litteraturformidling kan virke malplassert. Pandemien gjorde det litt vanskeligere å prøve ut metoden på nye arenaer i 2021, men om lag 15 av totalt 60 litterære pusterom arrangert i Gjesdal, på Karmøy og i Vindafjord var utenfor biblioteket, i samarbeid med skoler og frivillige foreninger. Vi tror ikke at vi hittil har nådd **mange** nye brukere med dette tilbudet, men også her mener vi at det er et stort potensial på lang sikt, etter hvert som vi bygger opp et publikum og tilbudet blir etablert i folks bevissthet.

Formidlingskompetanse

Den største gevinsten ved en såpass omfattende felles søknad ligger i erfaringsoverføring mellom bibliotekene og utvikling av robuste praksisfellesskap. Støtten fra Nasjonalbiblioteket har vært og er avgjørende for å få til en bred oppslutning om disse tiltakene i bibliotekene våre.

Praksisfellesskapene som har etablert seg det siste året knyttet til shared reading og videoboktips har stor verdi for videreføring og videreutvikling av disse formidlingsformene.

De fleste av tiltakene som de 10 bibliotekene har gjennomført, er knyttet opp mot andre større satsinger ved fylkesbiblioteket, som igjen er forankret i fylkesbibliotekenes fellesprosjekt *Formidlingskompetanse i folkebibliotek (FiF)*. Det gjelder:

1. Litterære pusterom – lesegrupper etter metoden shared reading i alle kommuner i Rogaland. Et to-årig prosjekt støttet av Sparebankstiftelsen. Litterære pusterom vil videreføres som et varig tiltak etter prosjektperioden.
2. Videoboktips fra bibliotekene i Rogaland. En langsiktig satsing på digital formidling, opprinnelig et koronatiltak, og Rogalands bidrag til 23 ting om formidling på nett.
3. Kulturfondstafetten. Et kompetansehevende tiltak under FiF, koordinert fra Rogaland. Målet er et varig tiltak for kontinuerlig formidling av bøker bibliotekene mottar via kulturrådets støtteordninger. <https://bibliotekutvikling.no/kurs/courses/kulturfondstafetten/>

Kulturfondstafetten ble initiert og gjort mulig fordi vi i Rogaland hadde jobbet med videoboktips over en tid, og så at det var mulig å engasjere et bredt lag av formidlere til denne typen formidling. Kulturrådet støtter videreføring av Kulturfondstafetten med kr 300 000,- i 2022.

4. Lesersørvis
Lesersørvis-metodikken har gitt oss et faglig rammeverk rundt litteraturformidling. På Bibliotekutvikling.no finnes nettkurset Lesersørvis, og Rogaland fylkesbibliotek tilbyr jevnlig digitale kurssamlinger knyttet til dette kurset. Vi har som mål at flest mulig bibliotekansatte gjennomfører kurset slik at vi får et felles språk for å snakke om bøker og lånerens ulike lesepreferanser. Gjennom å jobbe med Lesersørvis får vi profesjonalisert og strukturert formidlingsarbeidet, og bibliotekansatte blir tryggere i formidlingsrollen. I løpet av 2022 kommer eget kurs i Lesersørvis for barn.

Erfaringer

Felles søknader med fylkeskommunen som sekretariat er en effektiv måte å gjennomføre slike prosjekter på. Bibliotekene kan konsentrere seg om selve produksjonen, med store muligheter for å høste erfaringer og støtte både fra hverandre og fra fylkesbiblioteket. Fylkesbiblioteket kommer tett på det som skjer i bibliotekene, og det blir lettere å sette opp kurs, workshops og andre kompetansehevende tiltak som treffer behovet i biblioteket. Fylkesbiblioteket bygger relevant og praksisnær kompetanse, og får en unik innsikt i det som skjer ute i bibliotekene.

Erfaringer knyttet til det enkelte tiltak er beskrevet i egne kapitler.

Videreføring

Alle tiltakene i dette prosjektet er forankret i fylkesbibliotekets handlingsprogram, og videreføres blant annet i søknaden *Aktiv formidling i Rogaland 2022*, som Nasjonalbiblioteket støtter med kr 750 000,-. I 2022 deltar 15 av fylkets 23 kommuner i denne felles søknaden, som i tillegg til disse 5 tiltakene, omfatter 9 nye tiltak, deriblant utprøving av ulike formidlingsidéer med utgangspunkt i appelfaktorer (lesersørvis), flere tiltak rettet mot førskolebarn, et par tiltak knyttet til formidling av dataspill og utprøving av lokale digitale møteplasser. Vi er allerede i dialog med bibliotekene om hvilke formidlingstiltak som er aktuelle for *Aktiv formidling i Rogaland 2023*.

Videreføring av det enkelte tiltak er beskrevet i egne kapitler.

Videoboktips

Deltakerbibliotek: Gjesdal, Hjelmeland, Hå, Karmøy, Tysvær, Suldal, Vindafjord

Omsøkt: minst 100 videoboktips

	Omsøkt	Gjennomført 2021	Gjennomført 2022 for 2021-tilskudd	Merknad
Eigersund				
Gjesdal	15	70		
Hjelmeland	10	1		Gjenstår: 9 videoboktips Tiltak omsøkt 2022 (5 nye videoboktips)
Hå	30	36		
Karmøy	30	30	9	Tiltak ikke omsøkt 2022
Sauda				
Strand				
Suldal	10	9		Gjenstår: 1 videoboktips Tiltak omsøkt 2022 (10 nye videoboktips)
Tysvær	10	14	4	Tiltak ikke omsøkt 2022
Vindafjord		15		
Totalt	105	162	13	

Høsten 2020 publiserte Rogaland fylkesbibliotek sammen med Karmøy og Haugesund folkebibliotek e-læringskurset Videoboktips på bibliotekutvikling.no. Kurset var Rogalands bidrag til digital formidling i forbindelse med Koronapandemien. Dette kurset er grunnmuren i en større satsing på produksjon av korte videoboktips fra bibliotekene i Rogaland.

Fylkesbiblioteket gikk til innkjøp av en enkel utstyrspakke (mikrofon og stativ til mobil) som skulle gjøre det enklere å filme seg selv med mobilen. Pakken ble sendt ut ved årskiftet 20/21 til alle bibliotek i fylket som ønsket det (17 av 23).

Fylkesbiblioteket satte i 2021 opp 5 digitale workshops, der deltakerne (i snitt 12 per workshop) fikk tilbakemeldinger på sine videoboktips.

Gjennomføring

Produksjon

Totalt produserte disse syv bibliotekene 175 videoboktips i prosjektperioden. 70 av disse ble laget av Gjesdal folkebibliotek, som raskt fant en «oppskrift» som har gjort det mulig å involvere hele staben på 4 i å lage videoboktips.

I tillegg til de 7 bibliotekene som søkte om midler til dette, har 25-30 bibliotekansatte fra 13 bibliotek i Rogaland laget videoboktips i 2021. Vi er usikre på hvor mange som gjør dette på Sølvsberg, men i de andre bibliotekene totalt er det 23. Mange av disse boktipsene er samlet på Youtube:

- [Videoboktips fra bibliotekene i Rogaland](#)
- [Sølvsbergets Youtubekanal](#)
- [Tysvær bibliotek, Youtubekanal](#)

I tillegg ble en del distribuert eksklusivt som bokkasser til skolene i Gjesdal:

- [Ålgård skole 1.-4. trinn, våren -21](#)
- [Ålgård skole 5.-7. trinn, våren -21](#)
- [Bærland skole 1.-4 trinn, våren -21](#)
- [Bærland skole 5.-7 trinn, våren -21](#)
- [Oltedal skole 1.-4 trinn, våren -21](#)
- [Oltedal skole 5.-7 trinn, våren -21](#)

Distribusjon

2021 ble først og fremst et produksjonsår, først i januar 2022 startet vi med en felles, styrt distribusjon av boktipsene på Facebook og Instagram. Hver tirsdag og torsdag deler fylkesbiblioteket et nytt boktips, og sender samtidig en mail til alle bibliotekene der vi oppfordrer dem til å dele videre i egne kontoer.

Måloppnåelse

Vi hadde satt oss to mål for videoboktips:

1. Å nå innbyggere som ikke besøker biblioteket, skape oppmerksomhet rundt bibliotekenes samlinger og gjøre bibliotekene mer synlige og relevante på nett.
2. Boktipsene skal gjøres tilgjengelig for gjenbruk i andre bibliotek.

På tross av en produksjon som vi er både kvalitativt og kvantitativt fornøyd med, kan vi foreløpig ikke si at vi har oppnådd disse målsettingene. Vi har likevel tatt et langt skritt i riktig retning, og vi har gjort en rekke erfaringer som vi vil bygge videre på. Videoboktips er det tiltaket der vi har den mest uttalte målsettingen om å nå innbyggere som ikke bruker biblioteket. Vi tror fortsatt at dette tiltaket har et slikt potensiale, men ser at det krever en mer strategisk bruk av sosiale medier enn det vi har fått til så langt.

Erfaringer

Helene Nord-Varhaug Gjesdal folkebibliotek lager videoboktips til ungdomsskolene.

Det å lage korte videoboktips til deling på nett er en arbeidsform som kan fungere både i små og store bibliotek. Det er mulig å engasjere mange bibliotekansatte til dette arbeidet. Videoboktips ligger tett opp mot det å anbefale en god bok i skranken, og jo mer vi bruker erfaringen fra biblioteket og lener oss på etablerte metoder som lesersørvis, jo bedre blir det.

Tidkrevende og gøy! (Tysvær bibliotek)

Veldig kjekt, men ikke så lett å finna tid alltid (Ryfylkebiblioteket Suldal)

Fin måte å trene på formidling og bruk av appelfaktorer [Lesersørvis] Å lage videoboktips tek tid – både til planlegging, innspilling og teksting. Kjekt og lærerikt. (Vindafjord folkebibliotek)

E-læringskurset på bibliotekutvikling er suksessfaktor nummer 1

Kurset på Bibliotekutvikling var veldig bra – både praktisk og kortfattet. Vi fikk engasjert mange til å være med, selv om de syntes det var litt ubehagelig. (Hå folkebibliotek)

Workshoppene har vært viktige for å skape trygghet og ufarliggjøre det å opptre på en skjerm.

Det fungerte godt med jevnlige workshoper – de hadde god progresjon. Audhild og Thea var veldig gode kursholdere! Lavterskel, konstruktive tilbakemeldinger (Hå folkebibliotek)

Fint å vera med på kurs og få tips og idear (Ryfylkebiblioteket Suldal)

Vi foreslår at det blir satt av egen workshop/kurs til det tekniske, som teksting, klipping, bilde- og videoredigering og sluttskjerm, slik at de som ønsker å fordype seg får mulighet til det (Hå folkebibliotek)

Utstyrspakken var en god investering. Å ha samme utstyr, gjør det enklere å dele erfaringer på en effektiv måte.

Utstyret vi fikk fra Fylkesbiblioteket fungerte veldig bra – spesielt mikrofon. Stativet var litt kort (Hå folkebibliotek)

Mikrofoner og stativ var supert å bruke (Tysvær bibliotek)

Sosiale medier

Deling i sosiale medier er en nøtt. Vi er usikre på hvor godt ut vi når, særlig gjelder det barnebøker. Vi har brukt Instagram og Facebook, men ser at dersom vi skal fortsette med å bruke sosiale medier til å formidle barne- og ungdomslitteratur, så må vi over på andre sosiale medier, som TikTok eller SnapChat. Tanken er at vi ved å dele det samme boktipset flere ganger, skaper mer engasjement enn hvis hvert enkelt bibliotek legger ut en egen kopi, men foreløpig kan vi ikke se at dette generer noe særlig engasjement. Bibliotekene rapporterer at de får noen tilbakemeldinger i skranken på boktips for voksne, men foreløpig ingen på boktips for barn.

For å nå innbyggere som ikke besøker biblioteket (ikke-brukere) må vi bruke sosiale medier på en annen måte enn vi gjør i dag.

Vi bruker Facebook og er usikker på effekten, spesielt for de boktipsene som er laget for barn og unge – hva er den rette kanalen å bruke for å nå de unge? (Hå folkebibliotek)

Kort og enkelt?

I utgangspunktet tenker vi at korte boktips (15-60 sek) er det beste formatet for deling på sosiale medier, men enkelte bibliotek som Tysvær og Sjølvberget eksperimenterer med lengre, mer komplekse videoer, og får god respons på det.

Responsen på tipsene vi laget i 2021 var ikke veldig stor, ekstra lav var den for tipsene vi spilte inn sammen med elever fra Straumen skule. Vi ønsket derfor å lage en litt lengre film der vi begge tipset om flere bøker. Dette ble gjort i 2022, de ble ikke tekstat, men har slått mye bedre an. Liste over de bøkene vi snakker om blir også lagt inn på Facebook, i Bibliofil og de går på infoskjermene våre (Tysvær bibliotek)

Videreføring

Videoboktips som metadata

Vi er i ferd med å bygge opp en base av videoboktips som kan gjenbrukes av bibliotek i hele landet. Målet er å gjenbruke boktipsene som katalogkrydder (formidlingsdata) i biblioteksystemene Bibliofil og Allbok. Per i dag har vi ikke en effektiv måte å lenke boktipsene mot biblioteksystemene slik at publikum enkelt kan få tak i boka på sitt lokale bibliotek etter å ha sett et boktips. Vi har heller ikke en effektiv måte å gjenbruke boktipsene som katalogkrydder (formidlingsdata) i biblioteksystemene Bibliofil og Allbok. For å få til en effektiv bruk og gjenbruk av denne typen formidling trenger vi en nasjonal løsning (en brønn) for deling av formidlingsdata. Det mest lovende sporet per i dag, er Biblioteksentralens planer for «brønn» for formidlingsdata.

- [Biblioteksentralens formidlingsdatabrønn](#)

Bruk av sosiale medier

Det meste av det vi bedriver av formidling i bibliotekene er her og nå, ansikt til ansikt, mens videoboktipsene vil være relevante og kunne rettes mot nye lesere i lang tid framover. Det åpner for at vi med relativt liten innsats kan prøve ut nye formidlingskanaler. Vi tenker at disse boktipsene kan knyttes til en bredere satsing på bruk av sosiale medier i folkebibliotek.

Kompetanse

Høsten 2022 har vi planlagt å revidere e-læringskurset for å gjøre det enda enklere og mer brukervennlig, knytte videoboktipsene enda tettere til Lesersørvis og tilføre en leksjon som retter seg direkte mot formidlere i kulturfondstafetten.

Regionalt vil vi etter ønske fra bibliotekene arrangere kurs/workshops både knyttet til teknisk etterarbeide (klipping, teksting), og hvordan opptre avslappet og naturlig foran kamera.

Aktiv formidling i Rogaland 2022

Omsøkt: 7 av 15 folkebibliotek skal produsere minst 50 videoboktips, hvorav 30 skal lages i samarbeid med barn og/eller ungdom.

Sommerles

Deltakerbibliotek: Eigersund, Gjesdal, Hjelmeland, Karmøy, Sauda, Strand, Tysvær og Vindafjord
Omsøkt: 50 skolebesøk

	Omsøkt	Gjennomført 2021	Gjennomført 2022 for 2021-tilskudd	Merknad
Eigersund	8	9		Fysiske skolebesøk
Gjesdal	2	1		Digital (film) – total arbeidstid brukt tilsvarer mer enn de omsøkte 2 dagsverkene
Hjelmeland	3	3		Fysiske skolebesøk
Hå				
Karmøy	16	19	47	Digitalt 2021, fysisk 2022 Tiltak ikke omsøkt 2022
Sauda	3	3		Fysiske skolebesøk
Strand	6	7		Fysiske skolebesøk
Suldal				Fysiske skolebesøk
Tysvær	7	8		Digital (teamsmøter)
Vindafjord	5	15		5 Fysiske skolebesøk, 10 digitale (teamsmøter)
Totalt	50	65	47	

Rogaland har ligget på topp i Sommerlesdeltakelse i flere år, og i 2021 var mer enn 50% av fylkets elever i 1.-7. registrert som brukere, mot et landsgjennomsnitt på 37%. Dette er en tydelig økning fra 2020, da deltakelsen i Rogaland var 38%.

Gjennomføring

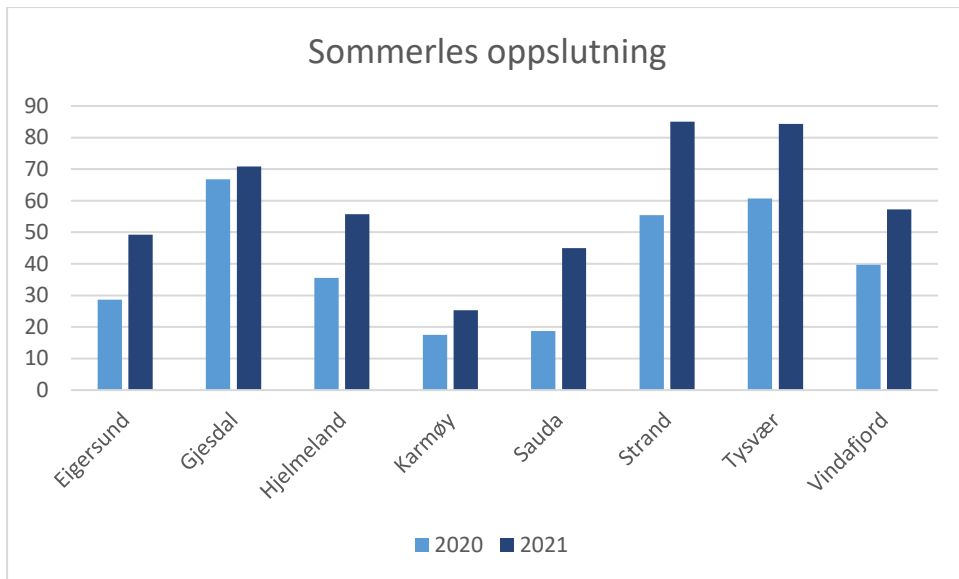
Omsøkt: 50 skolebesøk. Gjennomført: 65 skolebesøk, 38 av dem digitalt.

Gjesdal, Karmøy, Tysvær og Vindafjord gjennomførte alle eller deler av skolebesøkene digitalt. Karmøy brukte vesentlig mindre ressurser enn forventet på den digitale gjennomføringen, og fikk derfor overføre prosjektmidler til 2022. Denne våren har de gjennomført 47 fysiske klassebesøk i de 19 barneskolene i kommunen i forbindelse med Sommerles.

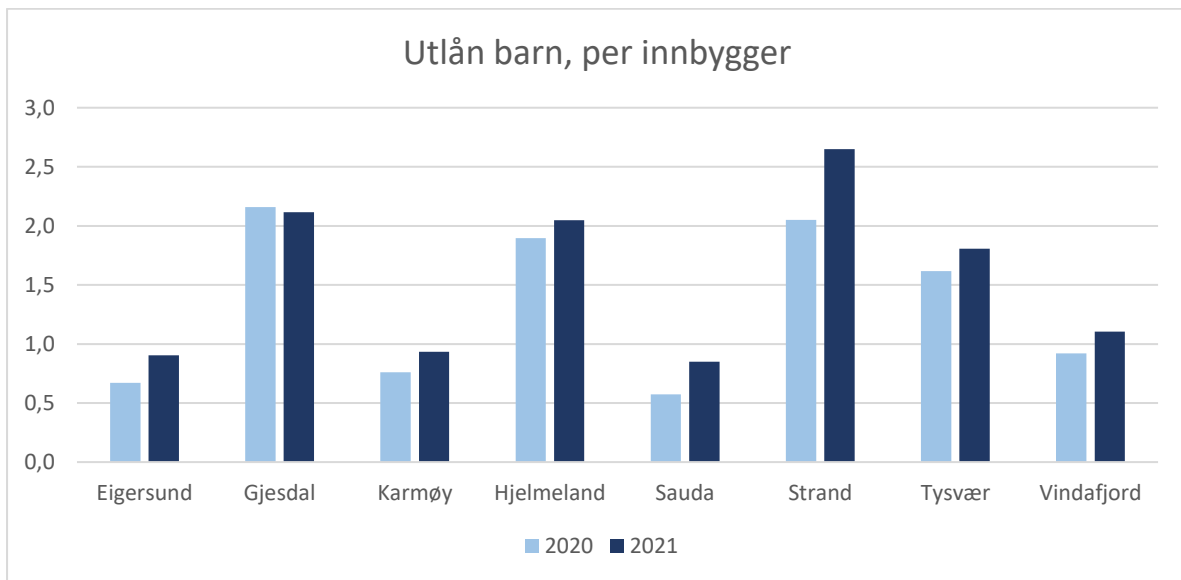
Måloppnåelse

Målet for tiltaket var å øke deltakerprosenten i prosjektkommunen til minst 60% ved å kopiere arbeidsmetoder fra de kommunene som har hatt størst suksess tidligere år. Det viktigste tiltaket var å besøke alle skoler og i alle klasser på barnetrinnet i kommunen for å fortelle om Sommerles og formidle bøker.

Alle de 8 kommunene som gjennomførte dette tiltaket hadde økt deltakelse, men bare Gjesdal, Strand og Tysvær nådde målet om over 60% oppslutning.

Utviklingen i utlånet til barn følger i stor grad deltakelsen i Sommerles (diagrammet nedenfor viser utlån for barn fordelt på alle innbyggere i kommunen).

Erfaringer

Bjørn Veen, Gjesdal folkebibliotek, Sommerles 2021

De kommunene som gjennomførte digitale skolebesøk melder, ikke overraskende, at dette er mindre effektivt enn et fysisk besøk.

På grunn av smittevernhensyn dro vi ikke ut i klassene i 2021, men sendte ut materiell digitalt. Dette viste seg å ha liten effekt... I år har vi satt alle kluter til, og dratt ut på 47 fysiske klassebesøk. Vi har delt ut materiell rundt Sommerles, promotert digitalt, invitert inn alle skolebibliotekarene for å hente fine, kasserte bøker og samtidig pushet Sommerles-materiell som de har tatt med seg tilbake. Med 19 barneskoler tar det sin tid å komme gjennom alle, men vi håper å se bedre resultater på Sommerles i år [2022] (Karmøy folkebibliotek)

5 promoteringar i klasserom. 10 promoteringar via Teams. Totalt 496 elevar. Erfaring at Teams ikkje fengar like godt som ved fysisk oppmøte på skulen. Då Vindafjord er ein langstrakt kommune, er Teams ein effektiv måte for oss å formidle/informere på og som gjorde at me rakk ut til mange. Sjølv om ein har testa utstyr, må ein ta høgde for at det lett oppstår tekniske utfordringar, særleg når det er vekslende kvalitet på internett (Vindafjord folkebibliotek)

Digitalt trekker ikke like mange elever (Gjesdal folkebibliotek)

Unntaket er Tysvær, som i tillegg til digitale klassebesøk laget en egen promofilm for Sommerles:

Det er verdt å merke seg at Tysvær har jobbet systematisk med Sommerles i mange år, og hadde en oppslutning på 60% i 2020, som økte til 84% i 2021.

8 Teams-møter, der 39 klasser meldte seg på, tilsammen 861 elever deltok. Entusiasmen rundt Sommerles var enda større enn tidligere, noe som også skyldtes filmen Kampen om Sommerles. Vi hadde som mål å nå 80 % deltakelse i 2021, og passerte 84 % (Tysvær folkebibliotek)

Ryfylkebibliotekene gjennomførte alle skolebesøkene fysisk, etter at nettsiden til Sommerles var åpnet for registrering 1. juni. De fremhever timingen som en suksessfaktor – at ungene kunne registrere seg umiddelbart etter presentasjonen.

Videreføring

Sommerles er et etablert tilbud i alle våre kommuner, og vi vil fortsette å videreutvikle både kampanjen og formidlingen knyttet til den i samarbeid med folkebibliotekene i Rogaland og de andre fylkesbibliotekene.

Aktiv formidling i Rogaland 2022

Omsøkt: 6 nye folkebibliotek skal gjennomføre 30 skolebesøk i forbindelse med Sommerles 2022.

Litterære pusterom

Deltakerbibliotek: Gjesdal, Karmøy og Vindafjord

Omsøkt: 31 shared reading-samlinger

	Omsøkt	Gjennomført 2021	Gjennomført 2022 for 2021-tilskudd	Merknad
Eigersund				
Gjesdal	10	7		Gjenstår: 3 samlinger. Noe lavere gjennomføring enn planlagt pga korona. Gjennomført på biblioteket, ikke eksternt som opprinnelig planlagt
Hjelmeland				
Hå				
Karmøy	15	28	12	2 månedlige grupper, pluss ute av huset i samarbeid med lag og foreninger. Tiltak ikke omsøkt 2022
Sauda				
Strand				
Suldal				
Tysvær				
Vindafjord	6	13		4 utenfor biblioteket, resten på biblioteket
Totalt	31	48	12	

Rogaland fylkeskommune har fått kr 1,2 millioner i støtte fra Sparebankstiftelsen SR-bank til det toårige prosjektet *Litterære pusterom i Rogaland (2021-2023)*. Målet for prosjektet er å etablere shared readinggrupper i alle fylkets kommuner. Folkebibliotekene er navet i dette arbeidet, men andre yrkesgrupper og frivillige inviteres også inn.

Shared reading er både egalitært (alle kan delta, ingen krav om forkunnskaper) og eksklusivt (hver gruppe har kun plass til 10-12 deltakere). For å bli en sertifisert leseleder må du ha et tre dagers kurs i metoden.

Fylkesbiblioteket arrangerte 3 kurs i 2021, og per juni 2022 har vi 70 sertifiserte leseledere i Rogaland, i 14 av 23 kommuner.

Gjennomføring

Omsøkt: 31 lesegrupper. Gjennomført: 60 lesegrupper etter shared reading metoden.

Pandemien gjorde det vanskelig å prøve ut metoden på nye arenaer i 2021, bare 15 av de 60 litterære pusterommene var utenfor biblioteket.

- [Litterært pusterom i Gjesdal](#) (Facebook)
- [Litterært pusterom i Kopervik \(Karmøy\)](#) (Facebook)
- [Litterært pusterom i Skudeneshavn \(Karmøy\)](#) (Facebook)
- [Litterære pusterom i Vindafjord](#)

Måloppnåelse

Målet med shared reading satsingen i *Aktiv formidling* var å engasjere ikke-brukere, og skape trygge og interessante arenaer for litterære samtaler i nærmiljøet. For å oppnå det, skulle bibliotekene etablere shared reading grupper *utenfor* biblioteket, eventuelt hente deltakere inn fra andre arenaer.

Pandemien medførte at de fleste av de litterære pusterommene ble gjennomført i biblioteket. Lesegruppene i biblioteket når først og fremst faste bibliotekbrukere, mens lesegrupper utenfor biblioteket når nye grupper. Hvis vi ser på prosjektet Litterære pusterom som en helhet, så er vi godt i gang med å nå nye grupper i Rogaland med shared reading metoden.

Erfaringer

Metoden vekker stor interesse utenfor bibliotekfeltet, blant annet som forskningsobjekt ved Lesesenteret. Den oppleves relevant i en del settinger der annen litteraturformidling er mindre vanlig, og vi prøver den ut blant annet i fengsler, på ungdomsklubber, i kreftomsorgen og i psykiatrien.

Leselederne får gode tilbakemeldinger fra deltakere på gruppene, og folk kommer ofte tilbake når de først har deltatt på en lesegruppe.

Shared reading, eller Litterære pusterom som vi kaller det hos oss, har blitt veldig populært. Vi har innført det fast en gang i måneden både på hovedbiblioteket og på filialen i Skudeneshavn, og i tillegg er vi ute av "huset" og tilbyr det til lag og foreninger. Dette kommer vi til å fortsette med (Karmøy folkebibliotek)

Metoden er fortsatt ukjent for de fleste, og vi tror at mange kvier seg for å delta fordi de er usikre på hva dette er. I store kommuner som Karmøy, der biblioteket har opparbeidet seg et stort publikum fra før, er det lettere å få folk til å delta, mens et godt oppmøte i mindre kommuner som Vindafjord og Gjesdal i 2021 lå på 4-6 deltakere.

Vekslande oppmøte, frå 0-6 deltakere når me har hatt arrangement på biblioteket. Opplev at det er utfordrande å fengje i marnadsføringa, då det ikkje er nokre gode omgrep som godt forklarar kva Litterære pusterom/ Shared reading er (Vindafjord folkebibliotek)

Videreføring

Prosjektet *Litterære pusterom i Rogaland* har fått midler fra Sparebankstiftelsen SR-bank fram til juni 2023. I det kommende året vil vi frikjøpe bibliotekansatte i folkebibliotek og skolebibliotek i videregående og andre yrkesgrupper til å holde ca 80 lesegrupper med ungdom, minoritetsspråklige, ulike pasientgrupper og pårørende som målgrupper, i tillegg til de 37 som inngår i *Aktiv formidling i Rogaland 2022*. Vi har i dag ca 70 leseledere i Rogaland, og har som mål å utdanne 70 til innen prosjektperioden.

Vi har utdannet tre lokale kursholdere, og kommer til å ha jevnlig kurs i shared reading også etter at prosjektet *Litterære pusterom i Rogaland* er avsluttet.

Thale Tjeldflaat Dobbert, Stavanger

Kari Kolnes, Sola

Ingrid Bie Helgesen, Haugesund

Vi har et uformelt samarbeid med Lesesenteret som ser på mulighetene for å implementere shared reading som metode for dybdelesing i skolen. Dette samarbeidet er en styrke for begge parter: bibliotekenes innsats gir et erfaringsgrunnlag å forske på, og Lesesenteret sin forskning gir oss et kunnskapsgrunnlag til å videreutvikle tilbudet.

Aktiv formidling i Rogaland 2022

Omsøkt: 6 folkebibliotek skal gjennomføre totalt 37 litterære pusterom.

Barnebokbad

Deltakerbibliotek: Karmøy og Tysvær

Omsøkt: 3 barnebokbad

	Omsøkt	Gjennomført 2021	Gjennomført 2022 for 2021-tilskudd	Merknad
Eigersund				
Gjesdal				
Hjelmeland				
Hå				
Karmøy	2	2		To 9. klasser bokbadet Terje Torkildsen (Isla Bonita) ombord i bokbåten Epos under litteraturfestivalen SILK. Publikum: 106 elever (fysisk og digitalt)
Sauda				
Strand				
Suldal				
Tysvær	1	1		Det første barnebokbad i Norge på engelsk (jfr Vilde Kamfjord). 7. trinn på Nedstrand barne- og ungdomsskule bokbadet Andy Griffiths (Gutta i trehuset) på Teams fra Australia. Publikum: 39 elever
Vindafjord				
Totalt	3	3		

Barnebokbad / Elevbokbad er betegnelsen på et arrangement der barn eller ungdom intervjuer en forfatter. Forberedelsene til bokbadet legger til rette for at alle, uavhengig av leseferdighet og litterær kompetanse, kan få en god leseopplevelse. Selve metodikken er utførlig beskrevet i på nettsiden <https://barnebokbad.no/>.

Deltakerbibliotekene deltok på seminar i barnebokbad 8. september 2021 sammen med lærere fra samarbeidende skoler.

Gjennomføring

Både Karmøy og Tysvær gjennomførte til sammen 3 fine bokbad. Tysvær hadde det første norske barnebokbadet på engelsk, med Andy Griffith (Gutta i trehuset) på Teams fra Australia.

På grunn av pandemien var det ikke mulig å gjennomføre med fullt publikum i salen. Det medførte at kun ett klassetrinn på én skole fikk ta del i Tysvær sitt bokbad, mens Karmøy valgte en hybrid løsning, med én klasse som publikum om bord i bokbåten Epos mens resten av trinnet fulgte bokbadene digitalt.

- [Andy Griffith bokbades på engelsk av 7. trinn på Nedstrand barne- og ungdomsskule \(Tysvær\)](#)

Bokbad på bokbåten Epos med Terje Torkildsen og elever fra 9ende trinn på Karmøy

Måloppnåelse

Målet med barnebokbadene var å gi barn og ungdom i Rogaland gode leseopplevelser, vekke nysgjerrigheten på litteratur og få større utbytte av forfatterbesøk. Vi regnet med 50-100 deltakere/publikum på hvert bokbad.

Med tanke på pandemien er vi godt fornøyd med et publikum på 106 elever på Karmøy og 39 elever i Tysvær. I begge kommuner ble boken lest høyt i klassene på forhånd, og alle elevene på de valgte trinnene var med å forberede spørsmål til bokbadet. Høyt engasjement og god stemning under i bokbadene.

Erfaringer

Barne-/elevbokbad er en metodikk som sjelden mislykkes. Det grundige forarbeidet gir gode opplevelser også de gangene selve bokbadet blir middels bra.

Metoden er krevende å gjennomføre. Den forutsetter at bibliotekar og lærer har gjennomført et dagskurs i forkant, og samarbeider tett over minst én måned med høytlesing og diskusjon i klassen.

Barne-/elevbokbad er en metode som profesjonaliserer samarbeidet mellom bibliotek og skole, som imøtekommer både bibliotekets målsettinger om leselyst og skolens behov for faste rammer og relevans i forhold til læreplanen.

Videreføring

Rogaland fylkesbibliotek avholdt det første kurset i barnebokbad i 2017, og har siden det hatt 1-2 kurs årlig. Høsten 2022 setter vi opp 2 kurs. Det er en målsetting for oss at barne-/elevbokbad i samarbeid med skolen skal inngå i årshjulene til alle folkebibliotek i fylket.

For å oppnå det, vil vi fortsette å arrangere kurs for bibliotekarer og lærere (to slike kurs er planlagt høsten 2022), og sponse forfatterbesøk som gjennomføres som bokbad, som under den Nordisk barne- og ungdomsbokkonferanse (NBBK) der vi fast sponser barnebokbad i 4-5 kommuner. Neste konferanse er i februar 2023. Vi samarbeider også med DKS om å få metoden etablert som en del av det faste tilbudet til skolene. Å tilby forfatterbesøk til bibliotek/skoler mot en forpliktelse om å gå på kurs og gjennomføre bokbad i henhold til denne metodikken, er det mest fruktbare tiltaket så langt.

Metoden krever mye ressurser både av bibliotek og skole, og vi tror at det vil være nødvendig med ekstern støtte fra fylkesbiblioteket og DKS i flere år framover, inntil metoden er etablert og kjent blant norsklærere ved alle skolene og bokbad ligger inne som et fast punkt i årshjulene til skoler og folkebibliotek.

I løpet av 2022 vil vi gjøre et framstøt mot Lesesenteret, for å se om denne metoden kan være interessant som forskningsobjekt.

Aktiv formidling i Rogaland 2022

Omsøkt: Bogn folkebibliotek skal gjennomføre 1 barnebokbad

Bærekraftbiblioteket

Deltakerbibliotek: Karmøy, Strand og Vindafjord

Omsøkt: 18 samlinger

	Omsøkt	Gjennomført 2021	Gjennomført 2022 for 2021-tilskudd	Merknad
Eigersund				
Gjesdal				
Hjelmeland				
Hå				
Karmøy	10	0	11	Utsatt til 2022 på grunn av korona. Videreføres høsten 2022 for egne midler Tiltak ikke omsøkt 2022
Sauda				
Strand				
Suldal				
Tysvær				
Vindafjord	8	2	4	Gjenstår: 2 samlinger Tiltak ikke omsøkt 2022
Totalt	18	2	15	

Etablere lesesirkler for barn, 6-12 år, etter malen fra FN's bærekraftbibliotek,

- [FN's bærekraftbibliotek](#).

Gjennomføring

Oppstart av lesegrupper knyttet til bærekraftbibliotek gikk tregt både i Vindafjord og på Karmøy. Pandemien får mye av skylden for dette, men i tillegg har det nok vært et litt vanskelig konsept å «selge inn». Opprinnelig var det tre kommuner som søkte om dette tiltaket, men Strand trakk seg da vi måtte prioritere vekk noen tiltak etter tildeling av midler.

Måloppnåelse

Målet med bærekraftbiblioteket var å engasjere barn og ungdom som ikke nødvendigvis er storlesere fra før, og skape gode arenaer der barn og ungdom kan snakke om litteratur. Vi regnet med 5-6 barn per samling.

Når biblioteket først fikk etablert disse gruppene, fungerte de godt. Temaet oppleves relevant både for deltakere og lærere.

Erfaringer

Bærekraftbiblioteket er det eneste tiltaket i Aktiv formidling i Rogaland 2021 som ikke var direkte knyttet opp mot et pågående prosjekt i fylkesbiblioteket. Det var ingen kurs, nettverkssamlinger eller annen form for oppfølging av dette tiltaket – bibliotekene ble overlatt til å gjennomføre på egen hånd.

Positivt å bli utfordra på val av bøker. Koronasituasjonen haust 2021 og vår 2022 har gjort det utfordrande å lage til arrangement ute i lokalmiljøa. Skulen har derfor vore viktig (Vindafjord folkebibliotek)

På grunn av koronasituasjonen i -21 ble tiltaket ikke gjennomført før i -22, men nå er vi i gang med lesegrupper ute i skolene: høytlesing, diskusjoner, ordbingo etc. Dette er noe vi vil fortsette med utover høsten 2022.

Til å begynne med var lærerne litt forbeholdne, men de så raskt at bærekraftbiblioteket og lesegruppene har verdi og relevans for undervisningen. (Karmøy folkebibliotek)

Videreføring

Både Vindafjord og Karmøy vil videreføre sine lesegrupper høsten 2022.

Fylkesbiblioteket har foreløpig ikke planlagt noen felles tiltak for å løfte bærekraftbiblioteket, men vi er åpne for at det på sikt kan bli aktuelt som del av en bredere satsing på bærekraft/grønne bibliotek.

Aktiv formidling i Rogaland 2022

Omsøkt: Ryfylkebiblioteket Suldal skal gjennomføre minst 3 lesegrupper knyttet til bærekraftbiblioteket

